

Тема .

Методи виховання

1. Закономірності виховання.
2. Поняття «принцип виховання», різноманітні підходи до класифікації принципів виховання.
3. Поняття «метод виховання», різноманітні підходи до класифікації методів виховання.
4. Методи формування свідомості особистості.
5. Методи формування досвіду суспільної поведінки та діяльності (методи організації діяльності учнів).
6. Методи стимулювання поведінки та діяльності вихованців.

Методичні рекомендації

Вивчення теми варто розпочати з усвідомлення того, що поняття «виховання» і «навчання» тісно між собою пов'язані. Аналізуючи сутність понять «виховання» і «навчання», насамперед потрібно ознайомитися з основними положеннями теорії виховання. Поняття «виховання» з позицій педагогіки є цілеспрямованою виховною роботою педагогів у загальноосвітній школі з метою стимулювання активної діяльності вихованців із формування власної особистості; процесом цілеспрямованого, планомірного, систематичного формування позитивних якостей особистості.

У ході опрацювання другого питання важливо усвідомити значення і цінність національного виховання. Його необхідно розглядати як виховання на культурно-історичному досвіді рідного народу, його традиціях, звичаях і обрядах, багатовіковій виховній мудрості.

При опрацюванні третього питання потрібно з'ясувати, чому діагностика вихованості учнів необхідна вихователю на різних етапах розвитку вихованця. Відтак важливо розглянути критерії та методи діагностики вихованості.

Четверте питання передбачає розгляд принципів виховання, керівних положень, які відображають закономірності процесу виховання, основні вимоги до його організації, як-от: народність, культуровідповідність виховання, етнізація виховного процесу, цілеспрямованість виховання, врахування вікових та індивідуальних особливостей учнів тощо.

Укладіть словничок ключових термінів до теми та засвойте їх визначення: процес виховання, педагогічна взаємодія, сутність та особливості виховного процесу, наукові підходи до процесу виховання, структура процесу виховання, мета виховання, вихованість особистості, самовиховання, перевиховання, методи виховання.

Питання для самоконтролю:

1. Які закономірності лежать в основі процесу виховання?
2. Розкрийте сутність поняття «принцип виховання».
3. Що є рушійною силою процесу виховання?
4. Які чинники впливають на процес виховання людини?
5. У чому проявляється дія мотивів виховання?
6. Охарактеризуйте структуру процесу виховання.
7. У чому полягає сутність самовиховання й перевиховання?
8. Розкрийте сутність принципів автентичності та акмеологічної спрямованості виховання.
9. На яких принципах ґрунтується процес виховання?
10. За якими критеріями визначають рівень вихованості людини?
11. Якою є цілісна структура процесу виховання?

🔔 Тестові завдання для самоперевірки:

1. Одним із ключових завдань фізичного виховання є:
 - А. підтримання організму в нормальному фізичному стані;
 - Б. створення умов для нормального фізичного розвитку, збереження здоров'я;
 - В. засвоєння знань про різні культурні середовища;

Г. навчання сприймати й оцінювати життєві явища крізь призму традицій.

2. Закономірність, яка покладена в основу процесу виховання, – це:

- А. національна свідомість;
- Б. виховання в діяльності;
- В. національна психологія;
- Г. національний менталітет.

3. Критерієм вихованості особистості є:

- А. знання;
- Б. почуття;
- В. свідомість;
- Г. особливості конкретних дій відповідно до визначених правил і норм.

4. Сутність методу компетентних оцінок рівня вихованості учнів полягає в тому, що:

- А. до аналізу рівня вихованості учнів залучають педагогів;
- Б. оцінку вихованості школярів дають компетентні особи (вчителі, класні керівники, адміністрація школи);
- В. до аналізу рівня вихованості учнів залучають батьків;
- Г. до аналізу рівня вихованості учнів залучають учнів.

5. Важливою особливістю діагностики виховання є:

- А. прогностичний характер її висновків;
- Б. покірливість і слухняність;
- В. працелюбність і мрійливість;
- Г. дисциплінованість.

6. До групи учнів з активною позицією відносяться вихованці, в яких сформовані такі якості:

- А. працелюбність, гостинність, жага до знань, неповага до старших, мужність, здоровий оптимізм;
- Б. запальність, нетерплячість, схильність до сварок і конфліктів;
- В. стійкість, завзятість, наполегливість;

Г. здатність будувати свою поведінку відповідно до норм, визначених суспільством, самостійно і творчо реалізовувати ці ідеали й норми у своїй поведінці.

Індивідуальне практичне завдання:

Напишіть есе на тему «Основні напрями змісту виховання».

Ситуативна задача

Контрольну роботу учні 9-го класу написали в цілому погано. Вчителька аналізувала роботи, розмірковувала про причини. Коли черга дійшла до Сергія К., вона без жодних пояснень попросила щоденник, щоб поставити незадовільну оцінку. Юнак проігнорував вимогу вчительки. Вдруге вчителька озвучила свою вимогу вже підвищеним голосом. У відповідь – мовчання. Першою його порушила вчителька: «Твоїй впертості я зовсім не дивуюсь, ти точнісінька копія свого брата. Недарма, очевидно, і батько вас покинув, від таких синів утечеш світ за очі». Сергій в і промовив: «Краще хай батько сам спеціально вам пояснить, чому пішов. Я його про це попрошу». У чому ви вбачаєте основну причину того, що трапилося на уроці? Які принципи педагогічного такту було порушено? З якими діями вчительки особисто ви не згодні?

Рекомендована література:

1. Виховна робота в закладах освіти: навчальний посібник / Т. Ю.Атрошенко та ін.; за заг. ред. О. Г. Волкова. Мелітополь: ФОП Однорог Т. В., 2019. 271 с.
2. Сущенко Л. О., Андрющенко О. О. Теорія і методика виховної роботи : навч.-метод. посіб. для здобувачів ступеня вищої освіти бакалавра спеціальності «Початкова освіта» освітньо-професійної програми «Початкова освіта». Запоріжжя : ЗНУ, 2023. 210 с.
3. Соціально успішна особистість: сутність і технології виховання: навч.-метод. посіб. / В.І. Кириченко та ін.; за ред. Т.Є. Федорченко. Кропивницький : Імекс - ЛТД, 2022. 181с. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/735658> (дата звернення: 28.08.2023).
4. Литовченко О.В. Зміст і технології позашкільної освіти для старшокласників: методичні рекомендації. Кропивницький : Імекс-ЛТД, 2020. 104 с. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/722881> (дата звернення: 28.08.2023).
5. Нормативно-правова база з питань виховної роботи [URL:https://imzo.gov.ua/osvita/pozashkilna-osvita-ta-vihovnarobota/normativna-baza-pozashkilnoyi-osviti-ta-vihovnoyi-roboti/](https://imzo.gov.ua/osvita/pozashkilna-osvita-ta-vihovnarobota/normativna-baza-pozashkilnoyi-osviti-ta-vihovnoyi-roboti/) (дата звернення: 28.08.2023).